

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lipca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Iwona Siuta (spr.)
Sędziowie:	SO Wiesława Buczek - Markowska SO Marzenna Ernest
Protokolant:	st. sekr. sąd. Dorota Szlachta

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 lipca 2013 roku w S.

sprawy z wniosku **D. R.**

z udziałem **M. R. (1) i G. R.**

o podział majątku i dział spadku

na skutek apelacji wniesionej przez uczestnika M. R. (1)

od postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie

z dnia 19 grudnia 2012 r., sygn. akt II Ns 1754/09

1. **zmienia zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:**

a. **w punkcie III tylko o tyle, że ustala, iż M. R. (1) poniósł nakłady na spadek i spłacił dłużni spadkowe w wysokości 69.017,73 (sześćdziesiąt dziewięć tysięcy siedemnaście złotych siedemdziesiąt trzy grosze);**

b. **w punkcie IV tylko o tyle, że M. R. (1) przyznaje dodatkowo składnik opisany w punkcie IIa;**

c. **w punkcie V zasądza od M. R. (1) na rzecz G. R. tytułem dopłaty kwotę 64.878,30 (sześćdziesiąt cztery tysiące osiemset siedemdziesiąt osiem złotych trzydzieści groszy) płatną w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności tej kwoty;**

d. **w punkcie VI zasądza od M. R. (1) na rzecz D. R. tytułem dopłaty kwotę 101.730 (sto jeden tysięcy siedemset trzydzieści) złotych płatną w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności tej kwoty;**

2. **oddala apelację w pozostałej części;**

3. koszty postępowania apelacyjnego ponosi każda ze stron we własnym zakresie.

Sygn. akt II Ca 455/13

UZASADNIENIE

D. R. wniósł o dokonanie działu spadku po Z. R.. Wnioskodawca wniósł o ustalenie składu i wartości masy spadkowej, a następnie po potrąceniu niespornych długów spadkowych o zasądzenie na jego rzecz spłaty zgodnie z posiadanym udziałem w spadku. Wnioskodawca wniósł także o rozliczenie kwot pobranych z kont spadkodawcy. Nadto wniósł o ustalenie, iż umowa spółki cywilnej (...), R. Z." ustała z dniem śmierci spadkodawcy. Wnioskodawca podniósł, iż G. R. i M. R. (1) po śmierci spadkodawcy korzystali z masy spadkowej czerpiąc z niej pożytki, wobec czego zażądał rozliczenia pobranych pożytków. D. R. w toku postępowania złożył również wniosek o podział majątku wspólnego G. R. i Z. R..

Uczestnicy G. R. i M. R. (1) podnieśli, że spadkodawca przed śmiercią wystąpił ze spółki cywilnej, wobec czego składnik ten nie może być uznany za składnik masy spadkowej, nadto wskazywali, że Z. R. pozostawał w ustroju wspólności małżeńskiej majątkowej z G. R., wobec czego nabyte przez niego jako współnika spółki cywilnej wraz z M. R. (1) działki (...) oraz wieczyste użytkowanie (...) i (...) winny być w udziale do 1/2 majątkiem wspólnym G. R. i spadkodawcy.

Postanowieniem wstępnym z 3 października 2005 r. Sąd Rejonowy w Szczecinie ustalił, iż w skład spadku po Z. R. wchodzi udział do 1/2 w spółce cywilnej (...), Z. R." oraz ustalił, iż w skład majątku wspólnego Z. R. i G. R. nie wchodzi własność działek nr (...) oraz prawo wieczystego użytkowania działek (...).

Uczestniczka wniosła o rozliczenie jej nakładu z majątku wspólnego polegającego na wniesieniu przez spadkodawcę tytułem aportu do spółki cywilnej samochodu N. (...) stanowiącego majątek wspólny, jak również rozliczenia kwoty 22 800 zł wpłaconej przez spadkodawcę na nabycie działek w U. z majątku wspólnego stron.

Uczestnicy wskazali, iż po śmierci spadkodawcy spłacili odsetki od kredytów zaciągniętych przez spadkodawcę jako współnika spółki cywilnej i zgłosili je do rozliczenia wraz z kosztami postawienia nagrobka. Zażądali również zasądzenia wynagrodzenia za pieczę i zarząd majątkiem spadkowym.

Uczestnik M. R. (2) wniósł o rozliczenie podatku od działek w U. opłacanego przez niego od chwili śmierci spadkodawcy oraz modernizacji dokonanych na nieruchomości po otwarciu spadku.

Wnioskodawca wskazał, że nie jest zainteresowany przejmowaniem jakichkolwiek składników majątkowych, lecz spłatą swojego udziału.

Uczestnicy zaproponowali, aby przyznać G. R. lokal przy ul. (...), zaś M. R. (1) przyczepę i działki w U..

Postanowieniem z dnia 19 grudnia 2012 roku Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie: (I) ustalił, że w skład majątku wspólnego G. R. i Z. R. oraz w 1/2 w skład spadku po Z. R. wchodzi: (1) nieruchomość lokalowa położona w S. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą Kw (...), z którym to lokale związany jest udział do (...) części wspólnej w budynku, budynku gospodarczym i w prawie wieczystego użytkowania gruntu objętych Kw (...) o wartości 397 000 zł, (2) sofa 3 osobowa o wartości 1050 zł; (3) fotel o wartości 540 zł; (4) pufa o wartości 200 zł; (5) ławo-stół o wartości 450 zł; (6) dwa krzesła drewniane o wartości łącznej 100 zł; (7) cztery krzesła drewniane o wartości łącznej 240 zł; (8) lampa stojąca z abażurem o wartości 180 zł; (9) wyłóżka elewator zbożowy w G. o wartości 60 zł; (10) herb G. o wartości 45 zł; (11) obraz P. Rybacka o wartości 3800 zł; (12) szafa dwudrzwiowa ubraniowa o wartości 600 zł; (13) regał z witryną o wartości 700 zł; (15) regał z barkiem o wartości 300 zł; (16) regał biblioteczny o wartości 250 zł; (17) telewizor P. o wartości 420 zł; (18) żyrandol 6-ramieny o wartości 250 zł; (19) chłodziarko-zamrażarka S. o wartości 600 zł; (20) stół o wartości 100 zł; (21) piec Junkers o wartości 1960 zł; (22) wazon ceramiczny o wartości 300 zł; (23) puchar ze szkła o wartości 150 zł; (24) wazon ceramiczny o wartości 80 zł; (25) wazon kryształowy o wartości 25 zł; (26) naczynie kryształowe o wartości 35 zł; (27) wazon o podstawie kwadratowej o wartości 40 zł; (28) wazon kryształowy o wartości 30 zł; (29) wazon ze

szkła o wartości 5 zł; (30) encyklopedia 4 tomowa o wartości 140 zł; (31) J. S. dzieła wybrane o wartości 45 zł; (32) J. K. dzieła polskie o wartości 35 zł; (33) B. P. wybrane o wartości 90 zł; (34) L. T. dzieła wybrane o wartości 75 zł; (35) przyczepa samochodowa o nr rej. (...) o wartości 360 zł; (36) środki zgromadzone na rachunku bankowy Z. R. w Banku (...) w kwocie 18 111,13 zł, (37) środki zgromadzone na rachunku bankowym Z. R. prowadzonym w Banku (...) (...) Oddział w S. w kwocie 305,20 zł, (38) środki zgromadzone na rachunku bankowym Z. R. prowadzonym w (...) S.A. (...) Oddział w S. kwocie 64, 10 zł stanowiącej równowartość kwoty 30,35 USD oraz w kwocie 130,98 zł stanowiącej równowartość kwoty 31,87 euro; (II) ustalił, że w skład spadku po Z. R. wchodzi udział do 1/2 w spółce cywilnej (...), Z. R.” o wartości 379 935,28 zł (IIa) ustalił, że spółka cywilna (...), Z. R.” nosiła poprzednio nazwę (...) S.C.” z siedzibą w S. i w skład majątku wspólnego spółki wchodzi również prawo wieczystego użytkowania działek (...) położonych w ustawie, gmina K. o powierzchni 19a 34 m², dla których Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, XI Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w P. prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) oraz prawo własności działek (...) położonych w ustawie, gmina K. o powierzchni 18a 83 ,2, dla których Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, XI Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w P. prowadzi księgę wieczystą Kw (...), (III) ustalił, że G. R. poniosła nakłady na spadek oraz spłaciła długi spadkowe w łącznej wysokości 35 335,18 zł, zaś M. R. (1) poniósł nakłady na spadek i spłacił długi spadkowe w wysokości 64 447,68 zł, (IV) dokonał podziału majątku wspólnego i działu spadku w ten sposób, że przyznał G. R. składniki opisane w punkcie I podpunkty 1- 33, zaś M. R. (1) przyznał składniki opisane w punkcie I podpunkty 34 - 37 oraz składnik opisany w punkcie II; (V) zasądził od M. R. (1) na rzecz G. R. tytułem dopłaty kwotę 66 401, 80 zł płatną w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności tej kwoty, (VI) zasądził od M. R. (1) na rzecz D. R. tytułem spłaty kwotę 103 253,51 zł płatną w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności tej kwoty, (VII) zasądził od G. R. na rzecz D. R. tytułem spłaty kwotę 61 549, 96 zł płatną w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności tej kwoty; (VIII) w pozostałym zakresie wnioski oddalił, (IX) nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecin- Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie tytułem kosztów sądowych od D. R. kwotę 6 082,68 zł, od G. R. kwotę 7 304,68 zł, od M. R. (1) kwotę 7 304,68 zł oraz postanowił, że (X) koszty postępowania każda ze stron ponosi we własnym zakresie.

Sąd Rejonowy ustalił, że Z. R. uległ wypadkowi w dniu 9 czerwca 2001 r. i do chwili śmierci tj. do dnia 16 września 2001 r. nie odzyskał przytomności. Postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2002 r. Sąd Rejonowy w Szczecinie stwierdził, iż spadek po Z. R. nabyli: żona G. R. oraz synowie D. R. i M. R. (1) każdy w 1/3 części. Spadkodawca do chwili śmierci pozostawał w ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej z G. R..

W czasie trwania wspólności małżeńskiej spadkodawca i G. R. nabyli nieruchomość lokalową położoną w S. przy ul. (...) o wartości 397 000 zł, przyczepę o nr rejestracyjnym (...) o wartości 360 zł, sofę 3 osobową o wartości 1050 zł, fotel o wartości 540 zł, pufę o wartości 200 zł, ławo-stół o wartości 450 zł, dwa krzesła drewniane o wartości łącznej 100 zł, cztery krzesła drewniane o wartości łącznej 240 zł, lampę stojącą z abażurem o wartości 180 zł, wycłoczkę elewator zbożowy w G. o wartości 60 zł, herb G. o wartości 45 zł, obraz P. Rybacka o wartości 3800 zł, szafę dwudrzwiową ubraniową o wartości 600 zł, regał z witryną o wartości 700 zł, regał z barkiem o wartości 300 zł, regał biblioteczny o wartości 250 zł, telewizor P. o wartości 420 zł, żyrandol 6-ramienny o wartości 250 zł, chłodziarko-zamrażarkę S. o wartości 600 zł, stół o wartości 100 zł, piec Junkers o wartości 1960 zł, wazon ceramiczny o wartości 300 zł, puchar ze szkła o wartości 150 zł, wazon ceramiczny o wartości 80 zł, wazon kryształowy o wartości 25 zł, naczynie kryształowe o wartości 35 zł, wazon o podstawie kwadratowej o wartości 40 zł, wazon kryształowy o wartości 30 zł, wazon ze szkła o wartości 5 zł, encyklopedię 4 tomową o wartości 140 zł, J. S. dzieła wybrane o wartości 45 zł, J. K. dzieła polskie o wartości 35 zł, B. P. wybrane o wartości 90 zł, L. T. dzieła wybrane o wartości 75 zł .

Z. R. posiadał rachunek bankowy w Banku (...). Na dzień 16 września 2001r. stan konta wynosił 18 111,13 zł. Środki z tego rachunku zostały rozdysponowane po śmierci spadkodawcy przez uczestnika M. R. (1). Spadkodawca posiadał rachunek bankowy debetowy w (...) (...) Oddział w S., na dzień śmierci spadkodawcy saldo na koncie wynosiło 305,20 zł. Z. R. miał również rachunek bankowy w (...) S.A. VII Oddział w S., na którym znajdują się środki w kwocie 20,35\$ oraz 31,87 euro. Z. R. posiadał również w Banku (...) S.A. (...) Oddział w S. rachunek. Jego stan rachunku na dzień 8

czerwca 2001 r. był ujemny i wynosił – 10 657,15 zł, na dzień jego śmierci spadkodawcy saldo również było ujemne i wynosiło -1 501,17 zł. Pożyczka w E. w tym okresie wynosiła 30 000 zł. Nadto Z. R. był współwłaścicielem konta prowadzonego dla spółki cywilnej. Na dzień 8 czerwca 2001 r. saldo na tym rachunku było ujemne i wynosiło – 21 322,72 zł, także na dzień 16 września 2001 r. saldo było ujemne i wynosiło -10979,74 zł. Pożyczka w E. w tym okresie wynosiła 50 000 zł.

W dniu 3 października 2005 r. Sąd Rejonowy w Szczecinie wydał postanowienie wstępne, w którym ustalił, iż w skład spadku po Z. R. wchodzi udział do 1/2 w spółce cywilnej (...), Z. R.”, jak też ustalił że w skład majątku wspólnego G. R. i Z. R. nie wchodzi udział w nieruchomości składającej się z działek (...) położonych w U. oraz udział w wieczystym użytkowaniu nieruchomości składającej się z działek nr (...) położonych w U.. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Rejonowy wskazał, że w prawo własności działek (...) oraz wieczystego użytkowania działek (...) zostało nabyte przez Z. R. i M. R. (1) jako współników spółki cywilnej. Przy dokonaniu tej czynności współnicy oświadczyli, iż nabycie to nastąpiło za fundusze stanowiące majątek współników, wobec czego brak było postaw do przyjęcia, iż na skutek śmierci spadkodawcy udział do 1/2 w tych nieruchomościach wszedł w skład majątku wspólnego G. R. i Z. R..

Wartość udziału do 1/2 w spółce cywilnej (...), Z. R.” według stanu na dzień 16 września 2001 r. i cen obecnych wynosi 397 000 zł. W skład majątku współników spółki cywilnej wchodzi własność nieruchomości stanowiących działki nr (...), położona w U., dla której Sąd Rejonowy Szczecin- Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą Kw (...) oraz prawo wieczystego użytkowania nieruchomości stanowiących działki nr (...) położone w U., dla których Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą Kw (...).

Uczestnicy G. R. i M. R. (1) ponieśli koszty postawienia nagrobka spadkodawcy w wysokości 5 000 zł, jak również spłacili po śmierci Z. R. kredyty zaciągnięte w Banku (...) przez spadkodawcę i M. R. (1) jako współników spółki cywilnej w związku z prowadzoną działalnością spółki. Poza kwotą główną kredytu spłacili również odsetki od kredytów w wysokości 645,65 zł, 10 457,31 euro, 7 878,16 CHF. Nadto M. R. (1) uiszczył podatek od nieruchomości stanowiących działki nr (...) położone w U. za okres od 16 września 2001r. do chwili obecnej w łącznej kwocie 88 650,10 zł.

Wnioskodawca zamieszkuje na stałe w Szwecji, na jego utrzymaniu pozostaje dwoje dzieci. M. R. (1) po śmierci spadkodawcy prowadzi działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej z G. R. przy wykorzystaniu składników stanowiących majątek spółki cywilnej prowadzonej ze spadkodawcą. Celem prowadzenia działalności i spłaty kredytów zaciągniętych przez spadkodawcę i uczestnika jako współników spółki cywilnej (...) zaciągali kolejne kredyty między innymi: kredyt w wysokości 100 000 zł w Powszechnym Banku (...) w dniu 24 października 2001 r. , kredyt w wysokości 53 000 CHF w Banku (...) w dniu 7 grudnia 2001 r., kredyty w wysokości 123 000 zł i 200 000 zł w Banku (...) w dniu 16 maja 2005 r.

Uczestnik M. R. (1) nabył mieszkanie obciążone kredytem hipotecznym. Nadto spłaca on kredyt związany z działalnością gospodarczą. Tytułem spłat zobowiązań kredytowych wydatkuje on miesięcznie 6 000 zł, jak też uiszcza alimenty w wysokości 1 500 zł. Po uiszczeniu tych zobowiązań pozostaje jemu do dyspozycji kwota 2 000-3 000 zł. Pomaga on również finansowo matce G. R., której dochodem jest emerytura w wysokości 1 200 zł.

Po dokonaniu powyższych ustaleń Sąd pierwszej instancji, odwołał się do treści art. 1035 k.c. oraz art. 1037 § 1 k.c. a także art. 922 § 1 i 2 k.c. Zważył, że D. R. należący do kręgu ustawowych spadkobierców zmarłego, niewątpliwie był uprawniony do wystąpienia z żądaniem, tym samym zaś posiadał legitymację czynną w niniejszym postępowaniu. Sąd Rejonowy wyjaśnił również, że jeżeli spadkodawca w chwili śmierci pozostawał w związku małżeńskim konieczne jest dokonanie uprzednio przed działem spadku, bądź jednocześnie z działem spadku podziału majątku wspólnego spadkodawcy i jego współmałżonka, gdyż jedynie wówczas możliwe jest ustalenie jakie składniki stanowiły majątek wyłącznie spadkodawcy, a jakie były przedmiotem wspólności majątkowej małżeńskiej. Sąd zaznaczył także, że wobec zmian dokonanych w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz.1691) w niniejszym postępowaniu z mocy przepisu przejściowego- art. 5 ust. 5 pkt 1 i 3 wskazanej ustawy miały zastosowanie przepisy dotychczasowe, albowiem

wspólność majątkowa małżeńska ustała przed wejściem ustawy zmieniającej w życie, co nastąpiło w dniu 20 stycznia 2005 r.

Sąd pierwszej instancji wskazał następnie, że podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej regulują przepisy art. 42-46 k.r.o., a z mocy art. 46 k.r.o. odpowiednio przepisy o dziale spadku, tzn. art. 1035-1046 k.c. i art. 1070 i 1079 k.c., które odsyłają (art. 1035 i 1070 k.c.) co do kwestii w nich nieuregulowanych do przepisów o współwłasności w częściach ułamkowych, tj. art. 210-221 k.c. Zgodnie z art. 32 k.r.o. dorobkiem małżonków są przedmioty majątkowe nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej przez oboje małżonków lub przez jednego z nich. Jak wynikało z odpisu księgi wieczystej Kw nr (...) do majątku wspólnego spadkodawcy i G. R. wchodził lokal mieszkalny położony w S. przy ul. (...), wartość tego lokalu została oszacowana przez biegłą B. K. na kwotę 397 000 zł, przy czym strony nie wnosiły o aktualizację tej opinii, wobec czego kwota 397 000 zł została przyjęta do rozliczeń jako bezsporna. Poza sporem był również skład i wartość rzeczy ruchomych, które to przedmioty były nabyte w trakcie trwania małżeństwa spadkodawcy i G. R.. Wartość tych przedmiotów została oszacowana przez biegłego J. M., zaś na rozprawie w dniu 15 czerwca 2012 r. strony wskazały, iż nie wnoszą o aktualizację tej opinii.

Problematiczne natomiast okazało się oszacowanie wartości udziału do 1/2 w Spółce Cywilnej (...), Z. R.", odnośnie którego to składnika postanowieniem wstępnym z dnia 3 października 2005 r. przesądzono, iż należy on do masy spadkowej po Z. R.. Sporządzający opinię jako pierwszy biegły z zakresu rachunkowości P. N. wskazał, że nie jest możliwe określenia wartości majątku spółki, w kolejnej zaś swojej opinii podał, że wartość ta jest ujemna. Dopuszczony został dowód z opinii biegłego E. N., który podniósł, iż nie można dokonać wyceny metodą skorygowanych aktywów netto i uznał, że odpowiednie będzie zastosowanie metody dochodowej. Uczestnicy po zapoznaniu się z niniejszą opinią wnieśli o dokonanie oszacowania metodą likwidacyjną. W ocenie Sądu Rejonowego, z uwagi na różne stanowiska biegłych zawarte w przeprowadzonych opiniach, konieczne było dopuszczenie dowodu z opinii trzeciego biegłego celem wyjaśnienia niniejszych rozbieżności. Zdaniem Sądu pierwszej instancji opinia ta została sporządzona z dużą wnikliwością, przy uwzględnieniu całego spektrum problemów związanych z wyceną udziału w spółce. Dokonując analizy sytuacji majątkowej spółki w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy i własne oszacowania biegły zaproponował dokonanie wyceny w ujęciu odtworzeniowym, tj. przy założeniu możliwości odtworzenia składników materialnych majątku spółki na dzień wyceny i oszacowania według aktualnych cen oraz w ujęciu inwestycyjnym tj. przy wyliczeniu aktywów i pomniejszeniu ich o pasywa i aporty, a następnie przy założeniu, że uzyskana stąd kwota została zainwestowana w bezpieczne papiery wartościowe ustaleniu jaka kwota zostałaby dziś uzyskana z takiej operacji finansowej. Po złożeniu zarzutów do opinii pisemnej biegły uznał, że najwłaściwszym będzie dokonanie wyceny wartości udziału przy zastosowaniu wskaźnika inflacji, co po wyliczeniu dało kwotę 225 435,28 zł. Nadto na rozprawie biegły w sposób jasny i logiczny wyjaśnił sposób dokonania wyceny wartości udziału w spółce. Sąd pierwszej instancji podzielił stanowisko biegłego, iż taki sposób wyliczenia należy uznać za najbardziej prawidłowy, gdyż uwzględnia on wzrost ogólnego poziomu cen i o ten wskaźnik należy zaktualizować kwotę wynikającą z wyliczenia wartości spółki cywilnej według stanu i cen na dzień otwarcia spadku. Odnosząc się do zarzutu, iż biegły uwzględnił przy wycenie udziału w spółce przedmioty, które nie były własnością wspólników spółki, lecz jedynie uczestnika M. R. (1), który wniósł je do użytkowania Sąd stwierdził, iż biegły prawidłowo ujął te przedmioty w swojej wycenie, jako że były one przedmiotem zabezpieczenia kredytów pozyskiwanych przez wspólników Z. R. i M. R. (1), co wynikało z dokumentacji przedłożonej przez Bank (...). Uczestnik nie przedstawił żadnych dowodów, które świadczyłyby, iż rzeczy te stanowiły jego własność, w szczególności nie można uznać, że dowodem na tę okoliczność jest brak ujęcia tych przedmiotów w wykazie ewidencji środków trwałych, albowiem w ewidencji tej brak jest również samochodu marki V., co do którego bezspornym jest, iż był własnością wspólników spółki, a zatem wykaz ten nie mógł być uznany za kompletny. Nadto charakter tych przedmiotów nie wskazuje na to, iż miałyby być one być prywatną własnością uczestnika, gdyż stanowiły narzędzia do wykonywania działalności gospodarczej prowadzonej wspólnie przez spadkodawcę i uczestnika. Odnośnie zaś kontenerów świadek R. P. zeznał, że składował kontenery u uczestnika, ale nie wiedział, czy były one wykorzystywane na uzyskanie kredytu. W tej sytuacji mało prawdopodobne jest, aby wspólnicy bez uzgodnienia z właścicielem dawali jako przedmiot zabezpieczenia rzeczy, które do nich nie należą. Do wyliczonej przez biegłego P. W. kwoty 225435,28 zł dodano wartość udziału do 1/2 w działkach (...). 118/2 i 118/3 wycenioną przez biegłą B. K. na kwotę 154 500 zł, co do której to wyceny strony nie wnosiły o jej aktualizację i

która uwzględniała stan działek na dzień śmierci spadkodawcy. Uczestnik M. R. (1) podnosił, iż po otwarciu spadku dokonał nakładów na nieruchomości w U. dokonując jej modernizacji, jednakże nie dokonywano oszacowania wartości tych nakładów, gdyż sporządzona wycena uwzględniała stan sprzed dokonania nakładów i to uczestnikowi M. R. (1) przyznano niniejszy składnik majątkowy zgodnie z jego propozycją, stąd nie doszło do sytuacji, aby zachodziła potrzeba rozliczenia dokonanego nakładu, ponieważ żaden z pozostałych spadkobierców nie uzyskał z tego tytułu jakiegokolwiek przysporzenie kosztem uczestnika. Tak więc ostatecznie wartość udziału do 1/2 w spółce cywilnej (...), Z. R." wyniosła 379 935,28 zł.

Kolejnymi składnikami zgłaszanymi do podziału były kwoty zgromadzone na rachunkach bankowych spadkodawcy. Odnośnie tych kwot Sąd Rejonowy zważył, iż stanowiły one majątek wspólny Z. R. i G. R.. W sprawie bezspornym było, iż spadkodawca posiadał na koncie prowadzonym w Banku (...) kwotę 18 111,13 zł, która została rozdysponowana po śmierci spadkodawcy przez M. R. (1), co zostało potwierdzone pismem z banku i kwotę tę przyjęto do rozliczeń w ramach podziału majątku wspólnego spadkodawcy i uczestniczki. Wnioskodawca zgłaszał również do rozliczenia dokonane przez uczestnika M. R. (1) wypłaty w Banku (...) w S.. Nadto wnioskodawca zgłosił do rozliczenia wypłaconą przez uczestnika w dniu 17 września 2001 r. kwotę 39 800 zł z konta spadkodawcy w (...) (...) Oddział w S.. Zdaniem Sądu Rejonowego, wypłaty z tych kont były formą korzystania z kredytowania w ramach udzielonego debetu i nie mogły być rozliczone w niniejszym postępowaniu, gdyż nie stanowiły aktywów, lecz były zadłużeniem na rachunku bankowym. Z uzyskanych informacji wynikało nadto, iż w (...) S.A.(...)Oddział w S. zabezpieczono na koncie spadkodawcy środki w wysokości 20,35 USD i 31,87 euro, kwoty te przeliczono w oparciu o kurs USD i euro obowiązujący w NBP na dzień zamknięcia rozprawy tj. 1USD- 3,15 zł, zaś 1 euro-4,11 zł, co dało kwoty 64,10 zł i 130,91 zł.

Uczestnicy zgłaszali do rozliczenia w ramach niniejszego postępowania spłacone odsetki od kredytów zaciągniętych przez spadkodawcę i uczestnika M. R. (1) na prowadzenie działalności w ramach spółki cywilnej (...) wskazał jednakże, iż brak jest podstaw do uwzględnienia tych kwot przy szacowaniu wartości udziału w spółce, albowiem w tym zakresie brane są pod uwagę zadłużenia istniejące na dzień śmierci spadkodawcy. Nie oznaczało to jednak, że nie powinny być one brane pod uwagę przy wzajemnych rozliczeniach w niniejszym postępowaniu. Spłacone odsetki od kredytu jakkolwiek nie wpływały na ustalenie wartości udziału w spółce to jednak miały charakter długu spadkowego, gdyż wynikały z zobowiązania zaciągniętego przez spadkodawcę, wobec czego należało je uwzględnić jako spłacony dług spadkowy, z kolei podatek jako zobowiązanie związane z nieruchomością niezależnie od korzystania z niej zgodnie z art. 207 k.c. w związku z art. 1035 k.c. winno być poniesione przez wszystkich jej współwłaścicieli zgodnie z posiadanymi udziałami. Kwota odsetek spłaconych w (...) w wysokości 7 878,16 CHF i w euro w wysokości 10 457,51 euro została przeliczona na PLN w oparciu o kurs obowiązujący w NBP na dzień zamknięcia rozprawy tj. 1CHF -3,41 zł oraz 1 euro- 4,11 zł, co dało kwoty 26 864,52 zł i 42 980,36 zł.

Do długów spadkowych należało również poniesienie przez uczestników kosztów nagrobka spadkodawcy wynoszących 5000 zł, co wynikało z rachunku złożonego do akt sprawy.

Uczestniczka zgłosiła również do rozliczenia kwotę będącą połową wartości samochodu N. (...) wniesionego do spółki cywilnej przez Z. R. jako aport. Kwota ta wyniosła 15 212,55 zł i została rozliczona jako nakład uczestniczki na spadek, albowiem samochód N. (...) wniesiony przez spadkodawcę do spółki był objęty wspólnością małżeńską majątkową spadkodawcy i jego żony G. R..

Uczestniczka G. R. zgłosiła również do rozliczenia kwotę 11400 zł jako swój nakład z majątku wspólnego na nabycie działek (...) w (...). Odnosząc się do powyższego żądania uczestniczki Sąd Rejonowy zauważył, że w umowie nabycia działek w U. z dnia 29 grudnia 1999 r. Z. R. i M. R. (1) oświadczyli, iż nabycie nieruchomości nastąpi za fundusze stanowiące majątek wspólników spółki. Mając na uwadze treść zeznań świadków nie można było uznać, iż są one dowodem na wykazanie twierdzeń uczestniczki odnośnie jej nakładów na nieruchomości w U.. Dodatkowo Sąd Rejonowy zauważył, iż od sprzedaży nieruchomości w Płoni do czasu zakupu działek w U. upłynął okres 3 lat i w tym czasie były dokonywane inwestycje na obiekty w U., a więc środki ze sprzedaży nieruchomości w Płoni mogły zostać

w całości wykorzystane na modernizację tych obiektów. W tej sytuacji żądanie uczestniczki o rozliczenie nakładu podlegało oddaleniu.

W niniejszej sprawie były zgłoszone do rozliczenia zarówno przez wnioskodawcę, jak i uczestników żądania z tytułu posiadania przedmiotów spadkowych. Wnioskodawca wnosił bowiem zasądzenie od uczestników kwoty 33 138,70 zł z tytułu korzystania z przedmiotów spadkowych, z kolei uczestnicy żądali wynagrodzenia za prowadzenie spraw spółki i pieczę nad masą spadkową w wysokości 700 zł miesięcznie dla M. R. (1) i 300 zł miesięcznie dla G. R.. Sąd uznał, iż brak jest podstaw do uwzględnienia powyższych roszczeń. To starania uczestników, w szczególności zaś M. R. (1) pozwoliły na dokonanie podziału jednego z najistotniejszych składników spadku po Z. R. tj. udziału w spółce cywilnej, albowiem gdyby nie kontynuowanie działalności i zaciąganie na ten cel kolejnych kredytów majątek spółki musiałby być przeznaczony na zaspokojenie wierzycieli. Nie można było uznać, aby podjęcie przez uczestników decyzji o kontynuowaniu działalności przy wykorzystaniu majątku spółki wiązało się z obowiązkiem zasądzenia z tego tytułu wynagrodzenia na ich rzecz od wnioskodawcy, albowiem dla uczestnika M. R. (2) było to podyktowane koniecznością pozyskiwania dochodu.

Sąd przyznał uczestniczce lokal przy ul. (...) wraz z wyposażeniem, albowiem z niego korzysta. Uczestnik otrzymał udział w spółce cywilnej, gdyż faktycznie to on od chwili śmierci spadkodawcy prowadzi działalność przy wykorzystaniu tego składnika, nadto przyznano uczestnikowi przyczepę zgodnie z jego wnioskiem oraz środki na kontach, gdyż dysponował on tymi składnikami. Uczestnik D. R. od początku wskazywał, iż jest zainteresowany spłatą swojego udziału, przy czym nie był on od chwili otwarcia spadku w posiadaniu jakichkolwiek składników masy spadkowej uznano, iż właściwym będzie wyrównanie jego udziału poprzez zasądzenie spłaty. Uczestnik M. R. (1) otrzymał składniki majątku wspólnego tj. przyczepę i środki na kontach w łącznej kwocie 18 971,41 zł oraz udział do 1/2 w spółce cywilnej o wartości 379 935 zł. Z tytułu rozliczenia majątku wspólnego o wartości 18 971,41 zł winien był zwrócić 12 647,60 zł G. R. oraz 3161,09 zł D. R.. Tytułem rozliczenia udziału w spółce winien był zwrócić kwotę 15 212,55 zł G. R. stanowiącą jej nakład na samochód N. (...) wniesiony do spółki, zaś z kwoty 364 722,45 zł tj. wartości udziału w spółce pomniejszonej o nakład zwrócony G. R. winien był zwrócić po 1/3 tj. po 121 574,15 zł G. R. i D. R., Z kolei G. R. otrzymała majątek wspólny o wartości 409 646 zł czyli z kwoty 204 772,50 zł stanowiącej udział spadkodawcy w majątku wspólnym winna była zwrócić M. R. (1) i D. R. po 1/3 tj. po 68 257,50 zł.

Z tytułu odsetek kredytowych spłaconych wspólnie przez G. R. i M. R. (1) w łącznej wysokości 70 490,53 zł połowa tej kwoty jako dług spadkowy po Z. R. wchodziła do rozliczenia w niniejszym postępowaniu tj. kwota 35 245,26 zł, spłata tego zobowiązania w 1/3 obciążała D. R. czyli w wysokości 11 748,42 zł, którą to kwotę po połowie wnioskodawca winien zwrócić G. R. i M. R. (1). Również spłacony przez M. R. (1) podatek od nieruchomości w łącznej wysokości 88 650,10 zł w połowie wchodził do rozliczenia jako wydatek poniesiony na spadek tj. w wysokości 44 325,05 zł, który po 1/3 winni byli zwrócić uczestnikowi G. R. i D. R., tj. po 14 775 zł. Koszty nagrobka w wysokości 5000 zł obciążały w 1/3 D. R. tj. w wysokości 1666,66 zł i po połowie, czyli po 833,33 zł winien zwrócić ten wydatek G. R. i D. R.. Dopłata należna od M. R. (1) na rzecz G. R. wyniosła: 149 434,30 zł - 68 257,50 zł - 14 775 zł = 66 401,80 zł. Spłata od M. R. (1) na rzecz D. R. wyniosła: 124 736,03 zł - 5874,21 zł - 14 775 zł - 833,33 zł = 103 253,51 zł Spłata od G. R. na rzecz D. R. wyniosła: 68 257,50 zł - 5874,21 zł - 833,33 zł = 61 549,96 zł.

Z uwagi na to, iż uczestnicy muszą podjąć czynności, aby zgromadzić środki na dokonanie spłat i dopłat odroczone na podstawie art. 212 § 3 k.c. na okres 12 miesięcy uczestnikowi M. R. (1) i G. R. terminy uiszczenia zasądzonych od nich kwot.

Koszty sądowe tytułem wynagrodzeń dla biegłych i tłumacza wyniosły łącznie 21 914,04 zł i zostały w częściach równych rozłożone na wnioskodawcę i uczestników tj. po 7 304,68 zł, przy czym kwotę tę pomniejszono wnioskodawcy o 1222 zł z uwagi na wpłaconą zaliczkę na koszty sądowe.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 §1 k.p.c.

Apelację od postanowienia wniósł uczestnik postępowania, zaskarżając je w części tj. w pkt II, IIa, III, IV, V, VI, VII, IX oraz X, zarzucając:

1. uchybienia procesowe mające wpływ na wynik sprawy poprzez obrazę przepisów:

a) art. 684 k.p.c., przez zaniechanie wymienienia w sentencji postanowienia składników majątku spółki cywilnej (...), Z. R.” za wyjątkiem nieruchomości objętych prawem własności oraz nieruchomości objętych prawem wieczystego użytkowania położonych w U., jak również brak wskazania wartości poszczególnych składników tego majątku,

b) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 230 § 1 k.p.c., przez dowolne przyjęcie, że kontenery będące w rzeczywistości własnością R. P., są własnością spółki, w sytuacji gdy wnioskodawca nie wypowiedział się w ogóle w tej kwestii i co najistotniejsze nie zaprzeczył tej okoliczności,

c) art. 328 § 2 k.p.c. przez brak wykazania według reguł w tym przepisie wskazanych dlaczego przyjęta została do rozliczenia spółki wycena wartości udziału spadkodawcy przy zastosowaniu wskaźnika inflacji, przy równoczesnym naruszeniu zasad, według których należy rozliczać spółkę cywilną, określonych w przepisie art. 875 § 2 i 3 k.c.,

2. nową okoliczność w postaci uiszczenia przez uczestnika M. R. (1) podatku od nieruchomości położonych w U. za 2012 r. w kwocie 9.141 zł, która to kwota powinna być rozliczona pomiędzy uczestnikami postępowania (art. 618 § 1 i 3 k.p.c.)

Wskazując na powyższe, apelujący wniósł o uchylenie postanowienia w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy w tej części do ponownego rozpoznania Sądowi I-wszej instancji przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego ewentualnie zmianę zaskarżonego postanowienia: (a) w pkt II poprzez ustalenie, że w skład spadku po Z. R. wchodzi udział do 1/2 w spółce cywilnej (...) o wartości 154.500 zł, (b) w pkt (IIa) poprzez wskazanie wartości opisanych nieruchomości w kwocie 309 000 zł. (c) w pkt III poprzez ustalenie, że M. R. (1) poniósł nakłady na spadek i spłacił długi spadkowe o łącznej wysokości 69 017,73 zł, (d) w pkt IV poprzez wskazanie, że M. R. (1) przyznano składnik opisany w pkt II wraz ze składnikiem opisany w pkt IIa, (e) w pkt V, VI i VII poprzez zasądzenie stosownych spłat i dopłat pomiędzy wnioskodawcą a uczestnikami postępowania oraz zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego również według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelujący podniósł, że błędnie nie zostały wymienione składniki majątku spółki cywilnej wraz ze wskazaniem ich wartości. Skoro Sąd I-wszej instancji w sposób prawidłowy ustalił skład i wartość małżeńskiego majątku wspólnego spadkodawcy i uczestniczki G. R., a nie zrobił tego w odniesieniu do majątku spółki cywilnej to nie można mówić o poprawności dokonania podziału całego majątku spadkowego. Zdaniem apelującego, wadliwie Sąd przyjął, że kontenery będące w istocie własnością R. P. należały do spółki cywilnej (...), Z. R.”. To ustalenie oparte zostało jedynie na tym, że kontenery te zostały ujawnione jako majątek spółki w kolejnych umowach przewłaszczenia zabezpieczających umowy kredytu bankowego, które spółka cywilna zaciągała w latach 2000-2001. Do umów przewłaszczenia nie były jednakże załączane żadne dokumenty potwierdzające własność kontenerów. W takiej sytuacji bez zgody, a nawet wiedzy, R. P. jego kontenery (składowane na terenie nieruchomości spółki) zostały objęte umowami przewłaszczenia. Co istotne, wnioskodawca do dnia wydania zaskarżonego orzeczenia w żaden sposób nie odniósł się do twierdzenia uczestnika w przedstawionej wyżej kwestii, zatem stosownie do treści art. 230 k.p.c. Sąd Orzekający winien uznać ten fakt za przyznany. Zdaniem uczestnika, całkowicie nieprzekonywujące jest uznanie, że jedyną miarodajną metodą ustalenia wartości spółki, a ściślej wartości udziału spadkodawcy w spółce jest zastosowanie wskaźnika inflacji. Bazując w swych ustaleniach na opinii biegłego W. Sąd I-wszej instancji odstąpił od reguł rządzących rozliczeniem spółki cywilnej (art. 875 § 2 i 3 k.c.). W ocenie apelującego, wycena wszystkich nieruchomości wchodzących w skład majątku spółki została znacznie zawyżona. Mało tego, dla przykładu biegły do wyceny przyjmował samochody wyprodukowane w 2006 -2007 i wyceniał je według cen z 2012 r., w sytuacji gdy samochody wchodzące w skład majątku spółki były wyprodukowane w latach 90-tych. Nie bez znaczenia jest również rażąca dysproporcja w wycenach samochodów w dwóch opiniach wydanych w sprawie. Z najdalej posuniętej

ostrożności procesowej, apelujący wskazał, że należałoby przyjąć, że wartość spółki sprowadzałaby się do wartości nieruchomości położonych w U., a tym samym udział spadkodawcy przeznaczony do podziału zamknąłby się kwotą 1/2 tej wartości. Apelujący wskazał wreszcie, że Sąd I-wszej instancji rozliczył nakłady poczynione przez uczestnika na majątek spadkowy, a ściślej na majątek spółki uwzględniając podatek od nieruchomości w łącznej wysokości 88.650,10 zł, za okres od 16 września 2001 r. ale nie do chwili obecnej ale do końca 2011 r. Za rok 2012 uczestnik tytułem podatku od nieruchomości w U. zapłacił kwotę 9.141 zł. Połowa wymienionej kwoty tj. 4.570,50 zł powinna wchodzić do rozliczenia pomiędzy spadkobiercami jako wydatek uczestnika na spadek.

W odpowiedzi na apelację uczestnika postępowania, wnioskodawca wniósł o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja uczestnika zasługiwała na uwzględnienie jedynie w niewielkiej części, będącej konsekwencją zmiany stanu faktycznego sprawy na dzień orzekania przez Sąd Odwoławczy w zakresie zwiększenia wartości wydatków poczynionych przez uczestnika na nieruchomość położoną w U., a podlegających rozliczeniu w postępowaniu działowym.

W pozostałym zakresie Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia, które Sąd Odwoławczy przyjmuje za własne. Ustalenia te Sąd Rejonowy poparł wnikliwą i rzetelną analizą zebranych dowodów, a ocena tych dowodów dokonana przez ten Sąd odpowiada zasadom logiki i obejmuje wszystkie okoliczności sprawy. W wyczerpującym i sporządzonym zgodnie z art. 328 § 2 k.p.c. uzasadnieniu wyroku, Sąd Rejonowy dokładnie określił dowody, na których się oparł, wyjaśnił podstawę prawną wyroku i przytoczył w tym zakresie przepisy prawa.

Istota sporu jaki ostał się na etapie postępowania apelacyjnego dotyczyła trzech kwestii. Pierwszą z nich jest kwestia prawidłowego ustalenia w sentencji postanowienia działowego składu spadku. W ocenie apelującego, wadliwe jest ograniczenie się jedynie do wskazania, iż w skład tego spadku wchodzi udział w spółce cywilnej gdyż konieczne jest precyzyjne wymienienie wszystkich składników (nieruchomości i ruchomości) wraz z podaniem ich wartości. Kolejną sporną kwestią jest uwzględnienie przy ustalaniu wartości udziału w spółce, wartości kontenerów, które – w ocenie apelującego – stanowiły własność osoby trzeciej. Apelacja zarzuca wreszcie przyjęcie nieprawidłowej metodologii wyceny udziału w spółce cywilnej z pominięciem zasad wynikających z art. 875 § 2 i 3 k.c.

Odnosnie pierwszej ze wskazanych powyżej kwestii, wskazać należy, iż artykuł 684 k.p.c. obliguje sąd spadku do ustalenia składu i wartości spadku ulegającego podziałowi. Już na samym wstępie zauważyć należy, że w niniejszej sprawie prawomocnym postanowieniem wstępnym z dnia 3 października 2005 r. (k.414) Sąd Rejonowy przesądził, iż w skład spadku wchodzi udział do 1/2 części w spółce cywilnej i w związku z tym, choć z tej przyczyny, wskazywanie w postanowieniu kończącym postępowanie w sprawie, iż przedmiotem działu jest inny składnik majątkowy byłoby wadliwe.

Nie ulega wątpliwości, iż spółka cywilna jest stosunkiem zobowiązaniowym łączącym strony umowy. W wyniku jej zawarcia powstaje organizacja wspólników powiązanych wspólnością łączną (bezudziałową) dla osiągnięcia wspólnego celu. Stosownie do przepisu art. 875 § 1 k.c. z chwilą rozwiązania spółki cywilnej między wspólnikami powstaje, w zakresie praw majątkowych, współwłasność w częściach ułamkowych, dla której mają zastosowanie przepisy o współwłasności (art. 195-221 k.c.). (...) spółki cywilnej (do którego prowadzi także śmierć wspólnika) znosi zatem ustrój wspólności łącznej i odrębność wspólnego majątku wspólników. Z chwilą rozwiązania spółki cywilnej wspólnicy nabywają wierzytelności o treści wynikającej z art. 875 § 2 i 3 k.c., a prawo współwłasności łącznej jej majątku przekształca się we współwłasność ułamkową, gdyż zmienia się jego podstawa.

Przyjęcie, iż w skład spadku wchodzi „udział w spółce cywilnej” stanowi w tym wypadku swego rodzaju „skrót myślowy”, bowiem de facto chodzi nie o udział w spółce cywilnej ale o „udział” w majątku zgromadzonym przez wspólników w ramach spółki. Majątek ten zaś stanowi przedsiębiorstwo spółki cywilnej (art. 55¹ k.c.) i tak też został potraktowany w niniejszej sprawie a powody takiego a nie innego przyjęcia (co rzutowało na zastosowaną

metodę wyceny: przedsiębiorstwa jako całości a nie sumy wartości poszczególnych składników) zostały szczegółowo wyjaśnione przez biegłego (k. 2404-2407). Zespół organizacyjny zatem, którego powstanie przewiduje umowa spółki cywilnej, wypełniając w ten sposób obowiązek wskazania celu gospodarczego i określenia sposobu działania, w istocie stanowi przedsiębiorstwo w rozumieniu kodeksu cywilnego. Innymi słowy, funkcjonalną postać spółki cywilnej opisanej w art. 860 i nast. k.c. stanowi spółka prawa cywilnego uznana za podmiot gospodarczy, działając w postaci przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55¹ k.c. Przedsiębiorstwo przy tym należy traktować jako samodzielne dobro prawne, o wartości majątkowej, które może być przedmiotem prawa podobnego do prawa własności.

Biorąc pod uwagę powyższe, obowiązek ustalenia składu i wartości spadku w sytuacji gdy zmarły był współnikiem spółki cywilnej, należy uznać za spełniony, gdy dochodzi do ustalenia globalnej wartości udziału w przedsiębiorstwie spółki cywilnej przypadającego na zmarłego współnika. Nie ma przy tym potrzeby ustalania wartości poszczególnych składników materialnych bądź niematerialnych wchodzących w skład przedsiębiorstwa spółki. Choć po śmierci jednego ze współników spółka ulega formalnemu rozwiązaniu to jednakże w niniejszej sprawie aktywa spółki zostały przeniesione na inny podmiot i przedsiębiorstwo nadal funkcjonowało. Uczestnik decydując się na prowadzenie działalności gospodarczej przejął klientelę, zawarte kontrakty itd. Wykorzystał również renomę wypracowaną przez obu współników. Z tego punktu widzenia nie można sprowadzić wartości udziału w spółce jedynie do wartości poszczególnych przedmiotów majątkowych wchodzących w jej skład a skoro ustalenie ich osobnej wartości nie miało samodzielnego znaczenia a służyło jedynie ustaleniu wartości przedsiębiorstwa spółki jako całości, to nie było tym samym potrzeby wymieniania w sentencji postanowienia owych poszczególnych składników oraz ich wartości. Zauważyć przy tym należy niekonsekwencję apelującego, który, uznając, iż Sąd w postanowieniu wymienić powinien wszystkie ruchomości i nieruchomości wchodzące w skład przedsiębiorstwa spółki, jednocześnie wniósł o uzupełnienie postanowienia Sądu Rejonowego poprzez ustalenie, iż w skład spółki wchodzi określone nieruchomości. Nie domagał się natomiast uzupełnienia postanowienia poprzez wskazanie, iż w skład spółki wchodzi również określone rzeczy ruchome. Brak powyższego zakwestionował dopiero w wywiedzionej apelacji. O ile, istotnie, wskazanie w sentencji postanowienia wchodzących w skład spółki nieruchomości, z praktycznego punktu widzenia było konieczne (co dostrzegł sam apelujący, składając wniosek o uzupełnienie), o tyle nie było takiej potrzeby w odniesieniu do pozostałego ruchomego majątku współników.

Nie zasługuje na uwzględnienie podniesiony w apelacji zarzut dowolnych ustaleń faktycznych w zakresie przyjęcia, iż w skład przedsiębiorstwa spółki wchodziły kontenery. Wyjaśnienia wymaga, że przepis art. 233 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu treści art. 328 § 2 k.p.c. nakłada na sąd orzekający obowiązek: po pierwsze – wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału, po drugie – uwzględnienia wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, po trzecie – skonkretyzowania okoliczności towarzyszących przeprowadzeniu poszczególnych dowodów mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności, po czwarte – wskazania jednoznacznego kryterium oraz argumentacji pozwalającej wyższej instancji i skarżącemu – na weryfikację dokonanej oceny w przedmiocie uznania dowodu za wiarygodny bądź też jego zdyskwalifikowanie, po piąte - przytoczenia w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia dowodów, na których sąd się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2003r., IV CKN 1856/00, LEX nr 109422). Sąd Okręgowy przypomina jednocześnie, iż przy zróżnicowanym i sprzecznym co do treści materiale dowodowym, o treści ustaleń faktycznych decyduje ostatecznie przekonanie sądu. Jeżeli w sprawie istnieją dwie grupy przeciwstawnych dowodów, ustalenia faktyczne z konieczności muszą pozostawać w sprzeczności z jedną z nich. W takiej sytuacji, jaka zaistniała w niniejszym sporze, sąd orzekający w ramach i granicach swobodnej oceny dowodów ma prawo eliminacji pewnych dowodów, poprzez uznanie, że pozbawione są one wiarygodności albo, że nie są istotne. Jeżeli przy tym stanowisko swoje w zakresie dokonanych wyborów uzasadni w sposób zgodny z intencją art. 233 § 1 k.p.c., to nie dopuszcza się jego naruszenia.

W ocenie Sądu Odwoławczego prawidłowo biegły przyjął, iż ruchomości w postaci kontenerów należały do spółki a nie stanowiły własności osoby trzeciej. Dysponując umowami, z których wynika, że przedmiotowe kontenery spółka cywilna przeważała na zabezpieczenie spłaty zobowiązań kredytowych, Sąd pierwszej instancji słusznie ustalił, iż wchodziły one w skład spółki, stanowiąc własność jej współników. Powyższych ustaleń nie mogły podważyć odmienne

zeznania świadka R. P. (k.2109) a także uczestnika postępowania, które to zeznania – w ramach swobodnej oceny dowodów – Sąd miał prawo uznać za niewiarygodne. Trudno racjonalnie wytłumaczyć powody, dla których R. P. miałby owe kontenery przetrzymywać na nieruchomości spółki. Poza zeznaniami wymienionego, w aktach sprawy brak jakichkolwiek dowodów na to, aby kontenery te były jedynie składowane a po czasie następowała ich sprzedaż. Co warte podkreślenia, w zawieranych umowach, część składników majątkowych podlegających przewłaszczeniu była wykreślana, co pozwala przyjmować, że te niewykreślone – stanowiły własność wspólników spółki cywilnej. Wskazać należy, że niezasadnie apelujący zarzuca również, iż Sąd powinien okoliczność własności kontenerów uznać za przyznaną, skoro wnioskodawca nie wypowiedział się co niej. Przepis art. 230 k.p.c. wymaga aby zastosowanie powyższe miało na względzie wynik całej sprawy. Tymczasem wskazać należy, że choćby w piśmie z dnia 9 listopada 2011 r. wnioskodawca oświadczył, iż nie wnosi zastrzeżeń do opinii biegłego, która to opinia uwzględnia wartość znajdujących się na nieruchomości kontenerów a zatem nie sposób uznać aby fakt własności osoby trzeciej był przez wnioskodawcę przyznany. Skoro zresztą spółka niewątpliwie posiadała na własność kontenery (trzy zostały ujęte w wykazie, na który powoływał się uczestnik) to nie sposób uznać aby stanowiły one składnik majątkowy całkowicie niezwiązany z jej działalnością.

Sąd Okręgowy nie podziela także zarzutów apelacji w zakresie nieprawidłowości w przyjętej metodzie wyceny udziału w spółce cywilnej. Zauważyć przy tym należy, iż formułując zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. apelujący de facto zdaje się przyjmować, że taka metoda ustalenia wartości jest możliwa, choć jej zastosowanie w niniejszej sprawie nie zostało w sposób przekonujący wyjaśnione w pisemnym motywach zaskarżonego rozstrzygnięcia. W orzecznictwie jednolicie przyjmuje się natomiast, iż o skutecznym postawieniu zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. można mówić tylko wtedy, gdy uzasadnienie wyroku nie zawiera elementów pozwalających na weryfikację stanowiska sądu, a braki uzasadnienia w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej muszą być tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje nieujawniona, bądź ujawniona w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej. Zarzut ten może znaleźć zastosowanie jedynie w tych wyjątkowych sytuacjach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu I instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania zaskarżonego orzeczenia. Tymczasem kwestia, którą porusza apelacja, została przez Sąd pierwszej instancji wyjaśniona w sposób obszerny i kompleksowy. Wbrew zarzutom apelacji co do nie wzięcia pod uwagę wskazań art. 875 § 2 i 3 k.c. stwierdzić należy, iż to właśnie metoda wyceny zaproponowana przez biegłego (metoda skorygowanych aktywów netto) najlepiej realizuje dyspozycję wymienionego przepisu. Zastosowanie takiego sposobu wyceny jest najbardziej zbliżone z sytuacją formalnej likwidacji przedsiębiorstwa (k.2301) bowiem de facto następuje ustalenie wartości rynkowej składników majątku spółki na dzień jej rozwiązania. Ustalenie zaś aktualnej wartości składnika majątkowego wymagało znalezienia takiej metody, która najlepiej odzwierciedli wzrost wartości udziału od chwili otwarcia spadku do dnia jego działu. Zdaniem biegłego, jedynym możliwym do zastosowania wskaźnikiem był wskaźnik inflacji, gdyż jest to wskaźnik obiektywny i weryfikowalny (k.2406).

Podkreślić też należy, że wybór metody zastosowanej do wyceny należy do wyłącznej kompetencji biegłego. Złożona do akt przedmiotowej sprawy opinia była miarodajna, logiczna i rzetelna i Sąd nie znajdował podstaw do tego aby ją zdyskwalifikować. Apelujący poza prostym negowaniem owej metody nie zaproponował żadnych innych rozwiązań, które sprostabyby wymaganiu, aby skład spadku ustalić według stanu na dzień otwarcia a według cen z daty dokonywania jego działu. Nie ma przy tym podstaw do przyjmowania, że od powyższej zasady należy odstąpić z uwagi na treść art. 875 § 2 i 3 k.c. Ustalenie wartości spadku według cen z daty działu nie jest sprzeczne z treścią wymienionego przepisu regulującego sposób rozliczeń w przypadku rozwiązania spółki cywilnej. Wymaga podkreślenia, że pieniądz sam w sobie nie przedstawia wartości, istotne znaczenie ma jego siła nabywcza. W związku z tym, iż do działu spadku dochodzi często w sporym okresie po jego otwarciu konieczne jest „urealnienie”, „przeszacowanie” jego wartości, nazywane jedynie potocznie „waloryzacją”. W sprawie o podział majątku i działu spadku Sąd obowiązany jest dążyć do ustanowienia rzeczywistej wartości dzielonego majątku (spadku) na dzień orzekania i wymogi te zaproponowana przez biegłego a przyjęta przez Sąd pierwszej instancji opinia, spełnia.

Także w pozostałym, kwestionowanym przez apelującego, zakresie, wnioski opinii biegłego uznać należy za prawidłowe. Z samego faktu, że w innych, ostatecznie dyskwalifikowanych przez Sąd opiniach, biegli wskazali na

inne wartości poszczególnych składników majątkowych (głównie samochodów), nie można wyprowadzić wniosku co do wadliwości opinii biegłego P. W.. Chybnym jest zarzut, że biegły wadliwie przyjmował do wyceny pojazdy wyprodukowane w latach 2006-2007 w sytuacji gdy samochody wchodzące w skład majątku spółki były wyprodukowane w latach 90-tych. Taki zabieg biegłego miał bowiem na celu oszacowanie pojazdów na dzień 16 września 2001 r. według ich wieku. Przykładowo, dla oszacowania samochodu M. (...) z 1997 roku na dzień 16 września 2001 r. biegły przyjął obecną wartość rynkową pojazdu z rocznika 2007. Oczywiście jest, iż na rynku nie są dostępne identyczne modele co uprzednio, jednakże nie jest równocześnie tak, iż obecnie produkowane, bardziej zaawansowane technologicznie modele, są droższe od modeli produkowanych w latach wcześniejszych. Innymi słowy, można założyć, iż ten sam rocznik pojazdu 10 lat temu miał porównywalną wartość do tego samego rocznikowo pojazdu w chwili obecnej, choćby modele, od technologicznej strony, różniły się od siebie w sposób znaczący.

Zgodzić należy się natomiast z apelującym jedynie co do tego, iż potrzeba kompleksowego rozliczenia majątku spadkowego wynikająca z przepisu art. 618 § 1 i 3 k.p.c. wymagała uwzględnienia wydatków poczynionych przez uczestnika na majątek spadkowy po dacie wydania orzeczenia przez Sąd pierwszej instancji a przed prawomocnym rozstrzygnięciem sądu odwoławczego. Jak wynika z przedłożonej decyzji za rok 2012 uczestnik uiścił podatek od nieruchomości w łącznej kwocie 9 141 zł (k. 2630) i wydatek ten w połowie wchodził do rozliczenia jako wydatek poniesiony na spadek. Konsekwencją uwzględnienia powyższego wydatku było również stosowne zmniejszenie dopłaty na rzecz uczestniczki oraz wnioskodawcy.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd Okręgowy, działając na podstawie art. 386 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie w punkcie III tylko o tyle, że ustalił, iż M. R. (1) poniósł nakłady na spadek i spłacił długi spadkowe w wysokości 69 017,73 zł, w punkcie V zasądził od M. R. (1) na rzecz G. R. tytułem dopłaty kwotę 64 878,30 zł płatną w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności tej kwoty oraz punkcie VI zasądził od M. R. (1) na rzecz D. R. tytułem dopłaty kwotę 101 730 zł płatną w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności tej kwoty.

Zmianie podlegał także punkt IV sentencji postanowienia. Skoro bowiem postanowieniem z dnia 15 stycznia 2013 r. Sąd Rejonowy uzupełnił postanowienie działowe poprzez dodanie punktu IIa, w którym to punkcie ustalił, jakie nieruchomości wchodziły w skład spółki cywilnej, to tym samym rozstrzygnięcie to należy uznać za część rozstrzygnięcia ustalającego skład spadku a co za tym idzie niezbędnym było rozstrzygnięcie o wymienionym w tymże punkcie składniku majątkowym w punkcie IV, w którym Sąd pierwszej instancji dokonał działu ustalonych składników majątkowych.

W pozostałym zakresie apelacja uczestnika, jako bezzasadna, podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł, zgodnie z ogólną zasadą wyrażoną w art. 520 § 1 k.p.c.